

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: ناریا راشد، ۱۳۹۳

عنایت الهی از نگاه فلاسفه اسلامی و عرفا

موضوع رساله‌ی حقیر عنایت الهی در نگاه سه فیلسوف و سه عارف نامدار است. این مهم چون به نحوی بیان ارتباط خالق و مخلوق است. از مسائل پیچیده‌ی حکمت الهی است، چون خالق مجرد، نامحدود و منزله از ماده برای مخلوقی مادی و محدود قابل شناخت نیست و تنها راه برای پیدا کردن شناختی اجمالی از ذات حق، توسل به معرفت صفات حق تعالی است و از آن جمله است صفت علم، که تبیین آن هم از جهت نوع علم و کیفیت و چگونگی آن که در ذات حق تعالی از جمله مسائلی است که همه متفکران به پیچیدگی آن اذعان دارند، شاید بطور رسمی ابن سینا در فلسفه‌ی خویش به تعریف و توضیح عنایت الهی که به معنی احاطه و شمول علم باری تعالی بر همه موجودات است پرداخته باشد ولی در گذر از مشاء به اشراق می‌بینیم که شیخ اشراق به انکار عنایت مورد نظر او می‌پردازد و تعریفی جدید ارائه می‌دهد. صدرالمتهالین، با بینشی ژرف سعی در اجماع نظرات دو فیلسوف بزرگ داشته و همچنین به تحلیل نظرات آنان پرداخته و بحث عنایت الهی را با گستردگی و جذابیت خاصی به کمال می‌رساند. اما در عرفان اسلامی ابن عربی، مولوی و شبستری عنایت را بیشتر در معنای عرفی آن یعنی توجه و اهتمام به امری، بکاربردند و تعریفی که ارائه می‌دهند معطوف به توجه حضرت حق به بندگان بویژه به سالکان راه طریقت عرفان بوده است.

البته معنای مشیت الهی و رحمت واسعه هم از کاربرد عنایت در تعبیر آنان به دست می‌آید ولی همین معنای اتخاذ شده هم می‌تواند برگرفته از اوصاف الهی بویژه علم حضرت حق باشد. و نمی‌توان تضادی در بحث عنایت الهی در نگاه فلاسفه و عرفا لحاظ کرد و گویی نوعی هم‌آوایی در سرودن بیت الغزل معرفت هستی خود را نشان می‌دهد.

کلیدواژه‌ها: کلید واژه: علم الهی نظام احسن فاعل بالعنايه وحدت وجود عنایت الهی.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۲۰۴۱۰۹۲۲۰۰۶

تاریخ دفاع: ۱۳۹۳/۱۱/۲۵

رشته‌ی تحصیلی: فلسفه و حکمت اسلامی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر حسین بهروان

M.A. Thesis:

Divine providence in Islamic philosophers and
theosophists view

The subject of this study is consideration of Grace of God in the perspective of three philosophers and three renowned Arif. This topic is one of the most complex issues in theology, as it shows the relationship between the Creator (God Almighty) and creatures (human being). Because, the existence of an immaterial and limitless Creator for physical and limited creature is not understandable and the only way of finding and recognition of God nature is finding the characteristics and features of Him. One of The God Almighty features is Knowledge. Knowledge is one of the most challengeable features of God and many scholars and philosophers have presented their ideas about it. Avicenna in his philosophy explains the grace of God Almighty and show the knowledge of God and his powerful domination on all creatures. In contrast, Suhraward? rejects Avicennas vision and presents a new explanation for Grace of God.

Beside these two mentioned philosophers, and after the analysis of their theories, MullaSadr? presents a new definition of Grace of God. But in IbneArabis Islamic Mysticism and also in the perspective of Movlavi and Shabestari, Grace (Enayat) has a surface meaning, attention to do something. And they believe, grace is a special attention of God to the creatures, especially seekers of the right path.

Moreover, divine providence and grace is extracted from their interpretation but this meaning is the product of the knowledge of God almighty and there is not difference in the view of these philosophers at all.